

Zápis z pracovného seminára zainteresovaných aktérov Agendy 2030 k téme: Udržateľný ekonomický rast pri starnúcej populácii a v meniacom sa globálnom prostredí

Dátum strenutia: 4. apríla, 2018

Miesto strenutia: ÚSVROS, Cukrová 14, Bratislava

Prítomní: Michael André, Valéria Bankóová, Jana Červenáková, Martin Kinčeš, Miloš Nemeček, Ivan Okáli, Adrián Ondrovič, Dušan Ondrušek, Michal Riečanský, Sandra Salamonová, Bohdan Smieška, Dana Šimová, Pavel Šuška, Adela Tihláríková, Michaela Töröková, Jaroslav Vokoun, Anna Zemanová, Miroslava Žilinská,

Cieľ strenutia:

Validovať/ **podrobiť** oponentúre návrh priorit implementácie Agendy 2030 pre Slovensko¹ a vytvoriť podklad pre rozhodovanie Rady vlády pre Agendu 2030 pre udržateľný rozvoj.

Program:

10:00 – 11:30

Predstavenie implementačného rámca Agendy 2030 pre udržateľný rozvoj

Sandra Salamonová, Odbor koordinácie Agendy 2030 (prezentácia v prílohe)

Informácia o participačnom procese

Karolína Miková, facilitátorka PDCS, o. z. (prezentácia v prílohe)

Predstavenie návrhu prioritných tém implementácie Agendy 2030 pre Slovensko

Dana Šimová, konzultantka (prezentácia v prílohe)

Diskusia k navrhnutým prioritným témam – návrh zmien a doplnení, prípadne návrh horizontálnych princípov

Bližšie predstavenie témy Udržateľný ekonomický rast pri starnúcej populácii a v meniacom sa globálnom prostredí, Jaroslav Vokoun, výskumný pracovník Ekonomického ústavu SAV (prezentácia v prílohe)

11:50 – 14:00

Diskusia pripomenkovanie zarámčovania témy a návrh zmien v téme **Udržateľný ekonomický rast pri starnúcej populácii a v meniacom sa globálnom prostredí**

¹dokument [Východiská prípravy národných priorit implementácie Agendy 2030](#)

Sumarizácia záverov diskusií z dvoch skupín, dohody o ďalších krokoch

Hlavné myšlienky prezentácií, ktoré nie sú zachytené v prílohách:

V rámci prezentácie **návrhu prioritných tém implementácie Agendy 2030 pre Slovensko** pani Šimová zdôraznila, že ide o **návrh priorit**, pričom sa s témami bude ďalej pracovať. Proces koncom jari nebude ukončený, práve naopak, ide o začiatok procesu. Vznikajúci dokument **nemá ambíciu byť vyčerpávacím analytickým dokumentom**, vytvára sa skôr východisková báza, v ktorej sú zhrnuté tézy a ciele v prepojení na problémy v Slovenskej republike. **Proces má kontinuálne pokračovať** aj po júni.

Pán Vokoun vo svojej prezentácii témy **Udržateľný ekonomický rast pri starnúcej populácii a v meniacom sa globálnom prostredí** zhrnul hlavné výzvy a oblasti, ktorým je treba venovať pozornosť, pri čom **zdôraznil, že v diskusii žiaľ chýba zapojenie firiem, ktoré sú práve v ekonomike kľúčové.**

Hlavné pripomienky a návrhy v diskusii celkovému dokumentu :

- Zaznelo viacero otázok k procesu implementácie Agendy 2030. Prvá, či Agenda 2030 **zostáva pod záštitou Úradu podpredsedu vlády SR** pre investície a informatizáciu, čo bolo potvrdené. Druhá, ako bude výstup Agendy 2030 prepojený s **Národným investičným plánom Slovenskej republiky**. Bolo vysvetlené, že Agenda 2030 je o prioritách, stratégii a vízii Slovenska, priority Agendy 2030 by následne mali byť reflektované v NIP.
- Zdôraznila sa dôležitosť participačného **prepojenia s demografickým vývojom** a Národným programom aktívneho starnutia.
- Vzhľadom na otázku, akým štýlom je zainteresovaný Slovenský štatistický úrad, bolo spresnené, že aktuálne **funguje expertná skupina v spolupráci s OECD, ktorá má na starosti tvorbu indikátorov na monitorovanie agendy.**
- **K národnej prioritě č. 2 (Vzdelanie pre udržateľný rozvoj)** prišiel návrh **doplniť názov o „kultúrny a sociálny rozvoj“**, v kontexte dôležitosti preniknutia do európskeho moderného hodnotového systému. Práve hodnotový systém sa kultivuje a odovzdáva na školách.
- Na Slovensku existuje množstvo vypracovaných stratégií, ktoré ale nie sú vždy skordinované. Je nesmierne **dôležité**, aby v rámci procesu **nedošlo ku kolíziám v megatrendoch, akými sú demografia na jednej strane a technológia a inovácie na druhej strane.** V Slovenskej republike žije takmer 2 mil. obyvateľov (seniori a zdravotne znevýhodnení), ktorí sú a budú schopní iba čiastočne pracovať s modernými technológiami. Preto je princíp prístupnosti (accessibility) relevantným princípom, s ktorým bude potrebné ďalej pracovať.

- V nadväznosti na otázku dostupnosti bolo tiež poukázané na **dôležitosť vzdelávania**. Téma vzdelávania sa objavuje naprieč všetkými témami. Hoci je formulovaná aj ako samostatná téma, prechádza prierezovo aj ostatnými témami.

Hlavné pripomienky a návrhy, ktoré zazneli v diskusii k téme Udržateľný ekonomický rast pri starnúcej populácii a v meniacom sa globálnom prostredí

- Prebehla diskusia k otázkam daňového zaťaženia a výskytu protichodných tvrdení vo východiskách v rámci diskutovanej témy (napríklad či a do akej miery má byť štát partnerom v téme starostlivosti o seniorov).
- Bola vyjadrená **podpora** bodu „**znižovanie dotácií do problematických odvetví**“ a zaznel návrh na doplnenie v zmysle **posilnenia lokálnej sebestačnosti regiónov a solidárneho prerozdelenia**.
- V kontexte návrhu na zmenu názvu témy bolo akcentované, že **z nového názvu vypadla** zmienka o megatrende – **demografia**.
- Opakovane zaznelo, že z dokumentu „zmizol človek“, dokument je písaný príliš ekonomickým jazykom a nie sú v ňom dostatočne reprezentované spoločenské a individuálne kontexty.
- Je dôležité reflektovať problematiku **automatizácie** a jej dopadu na transformáciu ekonomiky. Je potrebné, aby sa uskutočnila analýza trhu v roku 2030 pod vplyvom tohto trendu. Vzniká otázka, či nám v období do a po roku 2030 bude chýbať pracovná sila (na čo odkazuje dokument o starnutí populácie), alebo naopak bude dochádzať k štiepeniu spoločnosti v závislosti od možnosti a schopnosti pracovať s technológiami. V tomto kontexte je potrebné rozmýšľať aj mimo zaužívaných paradigiem a zvažovať otázku, čo bude možné ľuďom ponúknuť o 12 rokov v rámci meniaceho sa trhu práce.
- V súvislosti s trhom práce je veľmi aktuálna problematika starostlivosti o starých ľuďoch a nerozvinutá oblasť celoživotného vzdelávania.
- Bol prezentovaný **návrh hovoriť o „znalostnej zelenej obehovej ekonomike“**, nakoľko zelená ekonomika je utópia. Taktiež odznel návrh doplniť názov témy o formuláciu „**pri meniacej sa populácii a globálnom prostredí**“.
- Termín **ekonomický rast** bol vnímaný v niektorých ohľadoch ako **problematický** (napr. v súvislosti s prírodnými zdrojmi), bolo navrhnuté, aby bol používaný pojem „**rozvoj**“ (a to nielen v ekonomickom, ale aj sociálnom zmysle). Zaznel návrh, že termín konkurencieschopnosť by sa mal úplne odstrániť, nakoľko priamo nesúvisí s kvalitou života. Niektorí účastníci/čky sa nutne neprikláňali k výmene pojmov, vzhľadom k skutočnosti, že pojem rast je v ekonómii zaužívaný. Je však potrebné zdôrazniť, aby sa nejednalo iba o **kvantitatívny rast**, ale **aj o kvalitatívne zmeny**.
- K formulácii výzvy č. 2 témy bolo navrhnuté pridať formuláciu „**smerovanie k znižovaniu spotreby, k ekologickej výrobe a spotrebe**“. Pozornosť má smerovať na podporu **regionálnej, sociálnej a šetrnej ekonomiky**. Zároveň je potrebné zosúladiť tému s environmentálnou stratégiou.
- Ohľadne ekologickej výroby a spotreby zaznelo, že keď skúmame procesy cez metodológiu ekologickej stopy, tak Slovensko prekračuje už teraz možnosti krajiny.

- Zaznel návrh, že namiesto generovania verejných príjmov by sme mali hovoriť o „**konsolidácii a zamedzení plytvania verejných zdrojov**“.
- Po vyjasňovacej diskusii prišiel návrh, aby sa výzva “Udržanie konvergenčného procesu s jadrom EÚ” **preformulovala alebo úplne vypustila**. Nie je totiž jasné, v čom má nastať konvergencia, resp. k akým krajinám sa chceme priblížiť a v akých ukazovateľoch (resp. či je to vôbec možné).
- Zaznel tiež argument, že **neexistujú „potreby trhu práce“**, existujú predovšetkým potreby korporácií, ktoré sú skôr krátkodobé. Je potrebné hovoriť **o potrebe dostupnosti zmyslupnej práce pre človeka**, nie pre trh.
- Bolo poznamenané, že je dôležité klásť dôraz na hodnotové kritéria, predovšetkým oblasť **rozvíjania diverzity spoločnosti a prístupu k informáciám** (fokus na vzdelávanie a dostupnosť informácií).
- Medzi výzvami absentuje oblasť **ochrany práv pracujúcich**, konkrétne cieľ udržateľného rozvoja č. 8.8 o ochrane pracovných práv a presadzovaní bezpečného a spoľahlivého pracovného prostredia pre všetkých pracujúcich, vrátane migrujúcich pracovníkov, predovšetkým migrantiek, a tých, ktorých zamestnanie je neisté.
- Zaznelo, že napríklad v Bhutáne vznikla nová rozvojová paradigma smerujúca k šťastiu, z ktorej by sme mohli brať inšpiráciu. Súčasťou dokumentu by mali byť aj **aktuálne poznatky psychológie a sociológie o ľudskom šťastí**. Práve **vízia** by toto smerovanie mala odzrkadľovať, s tým, že okrem **šťastia** by bola doplnená o formuláciu „**pre všetkých**“ s účelom zdôraznenia diverzity.
- K otázke vízie zaznelo doplnenie - **Slovensko ako atraktívna a spravodlivá krajina pre všetkých**.
- V závere diskusie zaznela potreba, aby sa dokument ďalej rozvíjal aj po júni a aby bol **uvedený následne do praxe**. Účastníci/čky boli vyzvaní/é, aby svoje **ďalšie komentáre zaslali e-mailom**.

Zápis spracovala: Miroslava Žilinská, Bohdan Smieška

Bratislava, 4.4.2018